
Iulia Grosu

Generalizarea practicii judiciare privind practica examinării cauzelor comerciale - insolabilitatea, recurs secțiunea II (2ri) de către Curtea Supremă de Justiție

Conform planului de activitate al Colegiului Civil al Curții de Apel Bălți pentru anul 2017, ținând cont de importanța și actualitatea problemei legate de examinarea cauzelor comerciale, insolabilitatea, s-a efectuat prezenta generalizare.

Prezenta generalizare a Direcției sistematizare, generalizare a practicii judiciare și relații cu publicul, cuprinde generalizarea practicii judiciare și analiza datelor statistice în baza deciziilor Curții Supreme de Justiție, pentru perioada anului 2016.

În legătură cu acest fapt, în primul rând a fost studiată legislația națională care reglementează problema menționată, și anume:

- Legea insolabilității nr.149 din 29.06.2012,
- Codul de procedură Civilă,
- Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție al RM cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolabilității, nr. 2 din 24.03.2014,
- Deciziile Curții Supreme de Justiție în recurs secțiunea II (2ri).

I. Noțiuni generale.

În legislația națională, primele reglementări cu privire la insolabilitate au fost introduse după anii '90. Inițial a fost adoptată Legea cu privire la faliment nr.851 din 1992 (abrogată), înlocuită ulterior prin Legea cu privire la faliment nr.786 din 1996 (abrogată). Începând cu anul 2001, a apărut Legea insolabilității nr.632(abrogată) care a introdus un cuvânt nou pentru legislația națională – insolabilitatea. Din anul 2013 și până în prezent se aplică o nouă lege a insolabilității, Legea insolabilității nr.149/2012, dar și Codul de procedură civilă.

Insolabilitatea reprezintă acea situație financiară a debitorului, caracterizată prin imposibilitatea acestuia de a-și onora obligațiile de plată. O explicație reușită a noțiunii de insolabilitate aduce profesorul *Gh.Piperea* conform căruia insolabilitatea este eșecul (sau chiar catastrofa) întreprinzătorului; starea, de cele mai multe ori iremediabilă, pe care întreprinzătorul ar fi trebuit, dar nu a putut să o evite; dacă afacerea este o aventură, atunci insolabilitatea este consecința aventurii care s-a terminat prost. Procedura insolabilității mai este considerată a fi o terapie legală pentru un debitor în suferință. În acest sens, insolabilitatea poate fi asemuită cu o infirmieră care stă la capătâiul debitorului în suferință, imaginând, instituind și

testând mijloace terapeutice, menite să evite tulburările economice care ar duce la faliment.

La judecarea cauzelor ce țin de intentarea procesului de insolvabilitate, legea care stabilește obligațiile asociatului (fondatorului) este Legea insolvabilității, care conform art. 1 alin. 2 din această lege, este aplicabilă persoanelor juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, întreprinzătorilor individuali, inclusiv titularilor de patentă de întreprinzător, societăților de asigurări, fondurilor de investiții, companiilor fiduciare, organizațiilor necomerciale, înregistrate în Republica Moldova în modul stabilit.

Ținând cont de prevederile art. 355 și 38 CPC, competența de judecare în primă instanță a cererilor de declarare a insolvabilității aparține curților de apel în circumscripția căreia își are sediul debitorul insolubil. În privința competenței instanței de insolvabilitate urmează de menționat că aceasta dispune de competență exclusivă la judecarea în cadrul procesului de insolvabilitate a litigiilor ce țin nemijlocit de masa debitoare și a circumstanțelor relevante cauzei. Principalele competențe ale instanței de insolvabilitate sunt prevăzute la art. 5 alin. (5) din lege. Potrivit art. 2 din Legea insolvabilității, noțiunea de masă debitoare semnifică - bunuri, inclusiv mijloace bănești în numerar și fără numerar, în monedă națională și în valută străină, aflate în proprietatea debitorului la data intentării procesului de insolvabilitate, dobândite sau recuperate pe parcursul acestuia, cu excepția bunurilor care, potrivit legii, nu sunt pasibile de executare silită. În sensul art. 285 alin. (1) Cod civil, bunuri sînt toate lucrurile susceptibile apropierii individuale sau colective și drepturile patrimoniale. Proprietatea deținută de debitor în comun cu terții este raportată cu titlu provizoriu la masa debitoare, indiferent de acordurile încheiate între ei. În caz de litigiu între coproprietarii bunului inclus în masa debitoare, partajarea se face întrun proces separat de către instanța de insolvabilitate pe al cărui rol se află cauza. Potrivit art. 39 alin. (1), (2) din Legea insolvabilității, masa debitoare cuprinde toate bunurile debitorului la data intentării procesului de insolvabilitate, precum și cele pe care acesta le dobîndește și le recuperează pe parcursul procesului.

În procesul de insolvabilitate pot fi contestate cu recurs următoarele hotărîri:

- de intentare a procesului de insolvabilitate (art. 37 alin.(1) din Legea insolvabilității). Această hotărîre poate fi contestată doar de către debitor.

- hotărîrea de respingere a cererii introductive (art. 37 alin.(2) din aceeași lege). Poate fi contestată de către participanții la proces (se contestă de debitor, creditor sau, după caz, organul de stat autorizat care a depus cererea introductivă);

- hotărîrea de validare a popririi (art.126 alin. (10) din lege, poate fi contestată numai de către terțul poprit;

- hotărîrea de încetare a procesului de insolvabilitate (art. 180 alin.(3) din lege), poate fi contestată de participanți;

- hotărîrea privind confirmarea planului procedurii de restructurare sau respingerea confirmării planului (art. 207 din lege). Beneficiază de drept de recurs creditorii, administratorul insolvabilității și debitorul;

- hotărîrea cu privire la respingerea unei noi cereri introductive (art. 217 alin. (6)), poate fi atacată de către creditorii.

- hotărîre de confirmare a planului și de încetare a procedurii accelerate de restructurare a debitorului (art. 224 alin. (6) din lege). Se contestă doar de creditorii în decurs de 5 zile.

- hotărîrea de suportare parțială a datoriilor creditorului de către membrii organelor lui de conducere (art. 248 alin. 6), se contestă de persoanele vizate.

Recursul împotriva hotărîrii instanței de insolvabilitate se va depune la instanța de recurs în temeiurile prevăzute la art. 432 CPC. Potrivit prevederilor art. 8 alin.(1) din Legea insolvenței, hotărîrile instanței de insolvabilitate pot fi atacate cu recurs, numai în cazurile prevăzute expres de lege, în termen de 15 zile de la data pronunțării, cu excepția hotărîrii de confirmare a planului și de încetare a procedurii accelerate de restructurare a debitorului, care se contestă în 5 zile de la publicare (art. 224 alin.(6) din lege).

Recursurile pronunțate împotriva încheierilor instanței de insolvabilitate se vor depune în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării la Curtea de Apel a cărei încheiere se atacă. Competența în soluționarea recursului respectiv revine Colegiului civil, comercial și de contencios al CSJ (recurs Secțiunea 1 CPC). Curtea de apel a cărei încheiere a fost contestată nu va expedia dosarul în instanța de recurs, ci doar recursul împreună cu copiile acelor acte care sunt necesare pentru soluționarea căii de atac, acestea urmînd a fi certificate de instanța de insolvabilitate.

Recursul depus împotriva hotărîrilor nu suspendă executarea, dar aceasta poate fi suspendată de instanța de recurs la cererea motivată a recurentului. Recursul împotriva hotărîrii se judecă în termen de 60 de zile de un complet de 5 judecători, fără participarea părților.

Potrivit art. 7 din Legea insolvenței, dispozitivul hotărîrilor și încheierilor instanței de insolvabilitate se publică în Monitorul Oficial al RM. La dispunerea instanței, publicarea dispozitivului hotărîrilor și încheierilor se poate face și în ziarele locale din zonele în care debitorul își are sediul ori sunt concentrate sediile celor mai mulți creditorii. Publicarea actelor instanței de insolvabilitate poate avea loc și prin internet sau prin alt sistem electronic. Cheltuielile de publicare se vor raporta la cheltuieli de judecată.

II. Analiza statisticii judiciare.

Conform datelor statistice, în perioada nominalizată de către Curtea Supremă de Justiție au fost examinate 74 cauze privind insolvența, dintre care: 46 cauze (62,16%) au rămas fără modificări,

28 cauze (37,84%) au fost casate – dintre care 6 cu pronunțarea unei noi hotărîri iar 22 cauze trimise la rejudecare.

De către Curtea Supremă de Justiție au fost examinate hotărârile emise de către judecătorii Curții de Apel Bălți, după cum urmează:

1. Ana Albu: au fost examinate 2 cauze, 1 cauză - fără modificări, 1 cauză (50%) casată cu trimiterea la rejudecare;
2. Eduard Ababei: au fost examinate 4 cauze, 2 cauze - fără modificări, 2 cauze (50%) casate cu trimiterea la rejudecare;
3. Aliona Corcenco: au fost examinate 8 cauze, 4 - fără modificări, 4 casate (50%), dintre care 2 cu trimiterea la rejudecare, 2 cauze cu pronunțarea unei noi hotărâri;
4. Dumitru Corolevschi: au fost examinate 6 cauze, 2 - fără modificări, 4 casate (66,67%) cu trimiterea la rejudecare;
5. Natalia Chircu: au fost examinate 2 cauze, 1 cauză - fără modificări, 1 cauză (50%) casată cu trimiterea la rejudecare;
6. Tatiana Duca: au fost examinate 9 cauze, 5 - fără modificări, 4 casate (44,44%), dintre care 3 cu trimiterea la rejudecare, 1 cauză cu pronunțarea unei noi hotărâri;
7. Adriana Garbuz: au fost examinate 7 cauze, 6 - fără modificări, 1 casată (14,29%) cu trimiterea la rejudecare;
8. Alexandru Gheorghies: au fost examinate 4 cauze, menținute hotărârile;
9. Elena Grumeza: au fost examinate 6 cauze, 5 - fără modificări, 1 casată (16,67%) cu trimiterea la rejudecare;
10. Iulia Grosu: au fost examinate 6 cauze, 4 - fără modificări, 2 casate (33,33%) cu trimiterea la rejudecare;
11. Stela Procopciuc: au fost examinate 11 cauze, 5 - fără modificări, 6 casate (54,55%), dintre care 5 cu trimiterea la rejudecare, 1 cauză cu pronunțarea unei noi hotărâri;
12. Galina Polivenco: au fost examinate 7 cauze, 5- fără modificări, 2 casate (33,33%) cu pronunțarea unor hotărâri noi;
13. Aurelia Toderaș: au fost examinate 2 cauze, lăsate fără modificări.

În tabela de mai jos este reflectată aceeași situație a deciziilor examinate de către judecătorii Curții de Apel Bălți:

Judecător	Total examinate	Fără modificări	Casate	Dintre care	
				Pronunțarea hot./nouă	Rejudecările
A.Albu	2	1	1		1
E. Ababei	4	2	2		2
A. Corcenco	8	4	4	2	2
D.Corolevschi	6	2	4		4
N.Chircu	2	1	1		1
T.Duca	9	5	4	1	3
A.Garbuz	7	6	1		1
Al.Gheorghieș	4	4			
E.Grumeza	6	5	1		1
Iu.Grosu	6	4	2		2
S.Procopciuc	11	5	6	1	5
G.Polivenco	7	5	2	2	
A.Toderaș	2	2			
TOTAL	74	46	28	6	22

III. Practica judiciară de soluționare a cauzelor.

Potrivit art. 1 alin. (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Conform art. 6 alin. (1), (3) și (4) al aceleiași Legi, citarea participanților la proces se efectuează de către instanța de insolvență din oficiu. Notificarea și înștiințarea, cu excepția cazului în care sarcina notificării și a înștiințării aparține unor alte organe care aplică procedura, precum și convocările prevăzute de prezenta lege cad în sarcina administratorului insolvenței, sau lichidatorului, după caz. Notificările și înștiințările se fac prin scrisori recomandate.

Iar art. 126 alin. (10) din Legea insolvenței stipulează că instanța de insolvență îi va cita pe administratorul insolvenței/lichidator, precum și pe terțul poprit, și, la termenul stabilit pentru judecarea cererii de validare, va dispune administrarea oricărei probe necesare soluționării acesteia, care este admisibilă potrivit normelor de drept comun.

În conformitate cu art. 102 alin. (1) și (6) CPC, instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură. Citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces contra semnătură. Dacă persoana nu locuiește la adresa comunicată instanței, citația sau înștiințarea poate fi trimisă la locul ei de muncă sau la locul unde se află. În conformitate cu art. 105 alin. (1) CPC, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmînării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmînează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

- În urma studierii hotărârilor/încheierilor casate de către Curtea Supremă de Justiție 4 din ele au fost casate pe motivul lipsei citării legale:

Cu titlu de exemplu poate fi adusă hotărârea Curții de Apel, prin care a fost admisă cererea administratorului insolvenței SRL „P-L”, B. N., privind validarea popririi și validată poprirea cu încasarea datoriei din contul lui L. I.

Astfel, L. I. declarînd recurs împotriva hotărîrii Curții de Apel Bălți, a solicitat admiterea recursului, casarea hotărîrii recurate cu remiterea pricinii spre rejudecare, invocînd ca motiv ilegalitatea hotărîrii ca emisă cu încălcarea normelor de drept material și procedural. Susține recurentul că, nu i-au fost comunicate data și ora ședinței de judecată din xx.xx.xxxx, ora 10:00, dînsul recepționînd o citație pentru ședința de judecată din data de xx.xx.xxxx, ora 10:00. Astfel, reieșind din data și anul indicate în citație, recurentul aștepta ziua petrecerii ședinței de judecată, la care să prezinte probele ce confirmă că nu are careva datorii față de SRL „P-L”, în proces de insolvență.

Recurentul susține că citarea publică a fost dispusă cu încălcarea prevederilor legii, deoarece pînă la dispunerea acesteia recurentului L. I. i-a fost expediată citație cu aviz recomandat pe care a recepționat-o, însă în care era indicată greșit data ședinței, din care motiv dînsul nu s-a prezentat la ședința de judecată.

Din suportul probator prezentat la materialele cauzei, rezultă că la trei ședințe de judecată consecutive terțul poprit citat de pe adresa din mun.Chișinău nu s-a prezentat, acestuia nefiindu-i înmînată citația din motivul că este plecat de pe această adresă. Ulterior, pentru ședința de judecată din 21 decembrie 2015, L. I. a fost citat la adresa vizei de domiciliu conform informației din Registrul de stat al populației: s. xxx, r-l yyy, însă cu indicarea greșită a anului în care va avea loc ședința, și anume 21 decembrie 2016. Citația dată a fost recepționată de către L.I. la 03 decembrie 2015 potrivit avizului de recepție. Drept consecință ședința de judecată a fost amînată pentru luna ianuarie 2016 cu dispunerea citării publice a lui L. I., motivîndu-se că nu se cunoaște dacă semnătura din avizul de recepție a citației aparține anume recurentului. Respectiv, la data de 26 ianuarie 2016 a și fost emisă hotărîrea de validare a popririi în lipsa terțului poprit – recurentului L. I.

Astfel, instanța de recurs constatând că în condițiile în care cu certitudine era cunoscută adresa domiciliului terțului poprit – recurentului L. I., instanța de insolvabilitate urma să-l citeze pe această adresă pentru ședința de judecată din 26 ianuarie 2016, dar nu să dispună citarea publică. Or, potrivit art. 108 CPC dacă locul de aflare a pîrîtului nu este cunoscut și reclamantul dă asigurări că, deși a făcut tot posibilul, nu a reușit să afle domiciliul acestuia, președintele instanței dispune citarea acestuia prin publicitate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că materialele cauzei nu denotă cu certitudine dacă somația a fost înmînată și primită de către terțul poprit L. I., la dosar lipsind careva înscrisuri în acest sens, această circumstanță fiind apreciată drept o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs. Astfel Colegiul Civil ajungînd la concluzia de a transmite cauza la rejudecare în alt complet de judecată.

- În urma studierii hotărârilor/încheierilor casate de către Curtea Supremă una din hotărâri a fost casată pe motivul neverificării certe a lipsei masei debitoare ce ar servi temei de încetare a procesului de insolvabilitate, ca exemplu fiind decizia CSJ nr. xx:

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți, a fost admisă cererea introductivă, constatată insolvabilitatea debitorului ÎI „I. F.”, a fost dispusă inițierea procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea întreprinderii. Lichidatorul a depus în instanța de insolvabilitate raportul final privind încetarea procesului de insolvabilitate a ÎI „I. F.” și bilanțul de lichidare. Potrivit raportului final, lichidatorul a constatat lipsa totală a masei debitoare a întreprinderii, solicitând aprobarea acestuia și a bilanțului de lichidare, cu considerarea drept stinse a creanțelor neexecutate ale ÎI „I. F.”.

Ca urmare, prin hotărârea Curții de Apel Bălți din xx xx xxxx, a fost aprobat bilanțul de lichidare al ÎI „I. F.”, încetată procedura falimentului simplificat și considerate stinse creanțele neexecutate ale ÎI „I. F.”

Fiind examinată cauza în instanța de recurs se constată că hotărârea dată de instanța de insolvabilitate din xx xx xxxx, este una pripită, fiind emisă fără a fi dată o apreciere corespunzătoare circumstanțelor pricinii și prevederilor legale aplicabile la caz.

În susținerea acestei opinii se vor reține exigențele prevăzute la art. 135 alin. (5) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, care expres indică că în cazul lipsei masei debitoare, instanța de insolvabilitate, odată cu aprobarea bilanțului de lichidare, adoptă o hotărâre de încetare a procesului, prin care dispune și radierea debitorului din Registrul de Stat în care este înscris. Din analiza dispoziției art. 135 alin. (5) din Legii insolvabilității, se evidențiază că legiuitorul a stabilit că doar după stabilirea lipsei masei debitoare, instanța urmează să adopte o hotărâre de încetare a procesului cu dispunerea radierii debitorului din Registrul de Stat în care este înscris.

La caz, instanța de recurs atestă că instanța de insolvabilitate nu a examinat

pricina prin prisma acestor prevederi legale și nu a stabilit cu certitudine lipsa masei debitoare a debitorului ÎI „I. F.”. În acest sens instanța de recurs relevă prevederile art. 14 alin. (2) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845 din 03 ianuarie 1992, indică cert că întreprinderea individuală nu este persoană juridică și se prezintă în cadrul raporturilor de drept ca persoană fizică întreprinzător individual. Patrimoniul întreprinderii individuale este inseparabil de bunurile personale ale antreprenorului.

Antreprenorul-posesor al întreprinderii individuale poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile acesteia cu întreg patrimoniul său, exceptându-se acele bunuri care, conform legislației în vigoare, nu fac obiectul urmăririi. Membrii familiei-posesori ai întreprinderii individuale poartă răspundere nelimitată solidară pentru obligațiile acesteia cu întreg patrimoniul lor, exceptându-se acele bunuri care, în conformitate cu legislația în vigoare, nu fac obiectul urmăririi.

Or, reieșind din raportul final al lichidatorului depus în instanța de insolabilitate, lichidatorul nu a verificat existența masei debitoare și prin prisma dispozițiilor legale menționate supra, care au putere obligatorie în cauză. Ca consecință, se constată că raportul final al lichidatorului este incomplet, nefiind reflectată situația stării bunurilor personale ale antreprenorului I. F., precum și a membrilor familiei acestuia posesori ai întreprinderii individuale, cu excepția acelor bunuri care, în conformitate cu legislația în vigoare, nu fac obiectul urmăririi. Sub aspectul celor relatate s-a stabilit că constatările instanței de insolabilitate nu conțin o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege, a ajuns la concluzia de a trimite cauza la rejudecare.

- Un alt motiv de casare a hotărârii CA Bălți fiind cel prin care instanța a ieșit din limitele cerințelor înaintate de lichidator:

Drept exemplu poate fi adusă decizia Curții Supreme de Justiție prin care s-a examinat recursul declarat de SRL „V” împotriva hotărârii Curții de Apel Bălți în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lichidatorului SA „CSMM nr. 67”, I.P. împotriva SRL „V” cu privire la rezilierea contractului de locațiune, evacuarea, declararea nulității actului de stingere reciprocă a datoriilor reciproce, încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere, la cererea reconvențională a SRL „V” împotriva SA „CSMM nr. 67” cu privire la rezilierea contractelor de locațiune, a acordurilor adiționale și compensarea plății pentru chirie.

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți au fost admise parțial acțiunea inițială și acțiunea reconvențională: a fost reziliat contractul de locațiune nr. 3/08 din 19 mai 2008, încheiat între SA „CSMMnr.67” și SRL „V” și acordul adițional din 20 mai 2008, a fost evacuată SRL „V” din imobilul amplasat în mun. Bălți și instalată SA „CSMM nr.

67” în imobilul respectiv și a fost declarat nul actul de stingere a datoriilor reciproce, etc.

Astfel, studiind decizia nominalizată este de notat faptul că, s-a constatat că instanța de insolvență a ieșit din limitele cerințelor înaintate de lichidatorul SA „CSMM nr. 67” indicând în partea motivată a hotărârii contestate că urmează a fi respinse cerințele lichidatorului SA „CSMM nr. 67”, I.P. cu privire la recunoașterea nulității acordurilor adiționale din 20 mai 2008 și 05 ianuarie 2014.

Or, din cererea de chemare în judecată rezultă cu certitudine că lichidatorului SA „CSMM nr. 67”, I. P. nu a înaintat o cerință cu privire la recunoașterea nulității acordurilor adiționale din 20 mai 2008 și 05 ianuarie 2014, dar a menționat că aceste acorduri nu pot fi reținute ca mijloc de probă în pricina dată.

Se va evidenția că o cerință cu privire la rezilierea acordurilor adiționale din 20 mai 2008 și 05 ianuarie 2014, a fost înaintată, prin depunerea cererii reconvenționale, de către SRL „V”.

Astfel instanța de insolvență a ieșit din limita cerințelor întrucât din conținutul cererii de chemare în judecată nu rezultă că o astfel de cerință a fost înaintată. Curtea Supremă examinând cauza a ajuns la concluzia de a remite cauza la rejudecare în alt complet de judecată.

Din cumulul hotărârilor casate, au mai fost regăsite și alte motive de casare:

- Drept temei de casare a unei hotărâri a servit lipsa procesului-verbal al ședinței de judecată.

În conformitate cu art.273 Codul de procedură civilă, pentru fiecare ședință de judecată în primă instanță și în instanță de apel, precum și pentru fiecare act de procedură îndeplinit în afara ședinței se întocmește proces-verbal.

Contrar prevederilor art. 273 Codul de procedură civilă, în una din deciziile casate de către CSJ, copia procesului-verbal al ședinței de judecată din xx xx xxxx lipsește. În conformitate cu art.432 alin.(3) lit. e) Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată. Aliniatul (5) al aceluiași articol prevede că temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile. Conform art.8 alin.(4) Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, în vederea soluționării recursului, instanței de recurs i se trimit, în copii certificate de instanța de insolvență, doar actele care interesează soluționarea căii de atac. Instanța de insolvență nu a anexat copia procesului-verbal al ședinței de judecată din xx xx xxxx, iar lipsa acestuia constituie încălcare a normelor de drept procedural.

- Au fost întâlnite cazuri când instanța de insolvență, examinând cauza civilă, nu a ținut cont de faptul că recurentul-reclamant a mai depus anterior aceeași cerere de chemare în judecată, între aceleași

părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri, pe care deja era pronunțată o hotărâre irevocabilă.

În speță, SA „O” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „CC” în proces de insolabilitate cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate și revendicarea bunului din posesie nelegitimă străină, și prin hotărârea Curții de Apel Bălți acțiunea a fost respinsă.

Este de menționat că, reprezentanții ambelor părți în litigiu au indicat la faptul examinării repetate a unui litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri, pe care era deja pronunțată o hotărâre irevocabilă, însă instanța de judecată nu a dat nici o apreciere circumstanțelor în cauză.

În sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor. În astfel de cazuri prin prisma art. 265 lit. b) CPC, instanța judecătorească urma să dispună încetarea procesului.

- Este necesar de reținut și un caz expus de CSJ în decizie potrivit căreia temei de casare a actului judecătoresc a servit faptul că instanța s-a expus prin hotărâre, pe când potrivit normelor Legii insolabilității trebuia prin încheiere.

Astfel, în mare parte, Legea insolabilității nu reglementează situațiile în care instanța de insolabilitate, examinând litigii ce se referă la masa debitoare sau alte circumstanțe relevante procesului de insolabilitate, adoptă hotărâri sau încheieri.

Prin hotărârea instanței de insolabilitate a fost respinsă contestația la rezultatele licitației formulată de reprezentantul debitorului SRL "P" în procedura de faliment, și s-au anulat măsurile de asigurare aplicate prin încheierea emisă anterior de către Curtea de Apel Bălți.

Conform art.14 alin. (1), (2), (3) Codul de procedură civilă, la judecarea pricinilor civile în primă instanță, actele judiciare se emit în formă de hotărâre, încheiere și ordonanță. În formă de hotărâre se emite dispoziția primei instanțe prin care se soluționează fondul pricinii. În formă de încheiere se emite dispoziția primei instanțe prin care nu se soluționează fondul pricinii. Prin urmare, având în vedere faptul că prin acțiunile (cererile) administratorului/lichidatorului insolabilității și a altor persoane de nulitate a unor acte juridice, de revendicare de drepturi ș.a. se soluționează litigii în fond, instanțele de insolabilitate urmează să adopte în asemenea cazuri doar hotărâri. În celelalte cazuri, atunci când nu se soluționează fondul pricinii, instanța de insolabilitate urmează să se pronunțe prin încheiere.

La caz, instanța de insolabilitate, respingând contestația asupra rezultatelor licitației formulată de reprezentantul debitorului în procedura de faliment, s-a pronunțat printr-un act judecătoresc de dispoziție - hotărâre, deși trebuia să se pronunțe sub formă de încheiere, având în vedere că nu s-a soluționat un litigiu în fond, ci s-a examinat o contestație împotriva desfășurării licitației "cu strigare" a

bunurilor debitorului în procedură de faliment în baza prevederilor art.117-119 Legea insolvenței.

- Instanța de insolvență urma să dispună și anularea măsurilor de asigurare a acțiunii, pe acest motiv a fost casată una din hotărâri:

În conformitate cu art. 174 alin. (1) lit. b) CPC „La cererea participanților la proces, judecătorul sau instanța poate lua măsuri de asigurare a acțiunii. Asigurarea se admite în orice fază a procesului până la etapa în care hotărârea judecătorească devine definitivă, în cazul în care neaplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii ar face imposibilă executarea hotărârii judecătorești.”

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți, paralel cu cerințele înaintate de către debitor, au fost menținute măsurile de asigurare a acțiunii aplicate prin încheierea anterioară, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

Conform art. 5 alin. (8) a Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 „Hotărârile și încheierile instanței de insolvență sânt definitive și executorii din momentul pronunțării.”

Astfel, în situația în care instanța de insolvență a emis o hotărâre care are putere executorie, urma să dispună anularea măsurilor de asigurare aplicate prin încheierea Curții de Apel Bălți emisă anterior, în pricina civilă respectivă, pentru a da posibilitatea părților interesate, care au avut câștig de cauză să pornească la executarea acesteia. Mai mult ca atât, Colegiul Civil al Curții Supreme a apreciat critic partea din dispozitivul hotărârii recurate prin care instanța de insolvență a dispus că măsurile de asigurare a acțiunii se mențin până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, în situația în care legiuitorul a prevăzut expres că hotărârile și încheierile instanței de insolvență sânt definitive și executorii din momentul pronunțării. (art. 5 alin. (8) a Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012)

Astfel, Colegiul Civil al Curții Supreme a ajuns la concluzia de a casa hotărârea Curții de Apel Bălți în partea prin care au fost menținute măsurile de asigurare a acțiunii aplicate prin încheierea Curții de Apel Bălți din xx.xx.xxxx până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, în partea respectivă urmând a fi emisă o hotărâre nouă de anulare a măsurilor de asigurare a acțiunii.

- Pe motivul aprecierii incorecte a probelor administrate au fost casate 6 hotărâri CAB în pricinile civile de atragere la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere și a asociațiilor:

Pentru a înainta cerere de atragere la răspundere subsidiară de la început urma a fi stabilită funcția fiecăruia dintre persoanele solicitate a fi trase la răspundere subsidiară, cu aprecierea activității lor, pentru a putea constata gradul de responsabilitate în survenirea situației de insolvență a debitorului. Totodată se consideră că pentru atragerea la răspundere subsidiară în caz de pluralitate, pentru ca să survină răspunderea (solidară) este necesar de stabilit concret

perioada mandatului acestora pentru a o contrapune apariției stării de insolabilitate a debitorului.

De asemenea Colegiul Civil al Curții Supreme a reținut că răspunderea subsidiară poate surveni numai în cazul confirmării circumstanțelor ce întrunesc elementele răspunderii civile delictuale, respectiv: prejudiciu, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între prejudiciu, fapta ilicită și vinovăția, sub condiția respectării termenului de prescripție prevăzut de art. 248 alin.5 din Legea Insolabilității.

- Au fost casate 3 hotărâri ale CA Bălți ca urmare a soluționării procedurale de către instanța de insolabilitate a faptului nerespectării de către reclamant a procedurii extrajudiciare de soluționare a separării bunurilor din masa debitoare.

Astfel, prin hotărârea Curții de Apel Bălți a fost respinsă cererea cu privire la separarea bunului din masă debitoare pe motiv că nu a fost respectată procedura prealabilă. Curtea Supremă constatând încălcarea normelor de drept procedural, a ajuns la concluzia că cererea urma să fie restituită dar nu respinsă.

Conform art. 48 alin. 1 Legea insolabilității, persoana care, în baza unui drept real sau personal, poate demonstra că bunul nu poate fi inclus în masa debitoare nu este creditor chirografar. Din sensul acestei prevederi legale rezultă că cererea de separare urmează a fi examinată în procedură contencioasă generală conform regulilor prevăzute de CPC asigurând contradictorialitatea procesului. Cererea de separare are statut de cerere de chemare în judecată, iar procedura prealabilă este obligatorie a fi respectată anterior adresării cu cerere de separare în temeiul art. 48 din Legea Insolabilității.

Curtea Supremă de Justiție în Recomandarea nr. 89 din 20 aprilie 2016 a explicat că adresarea cu cerere de separare în temeiul art. 48 al Legii Insolabilității poate fi făcută doar după intentarea procesului de insolabilitate, pînă la încetarea procedurii de insolabilitate. Pînă la data intentării procesului de insolabilitate nu există masă debitoare în sensul art. 2 al Legii insolabilității și respectiv nu există o încălcare a dreptului real ce ar rezulta din includerea unui bun în masa debitoare.

- Sunt întîlnite cazuri cînd la materialele cauzei lipsesc copiile contractelor de credit, cît și contractelor de gaj la care fac referire recurenții, pe acest motiv fiind casată una din încheieri ale CA Bălți.
- **Potrivit unei decizii a CSJ** temei de casare a hotărârii a servit faptul lipsei în materialele pricinii a tabelul definitiv al creanțelor.

Colegiul Civil al CSJ menționează că circumstanțele relatate supra atrag încălcarea dreptului la un proces echitabil, respectarea căruia este accentuată și în jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului.

- Una din hotărâri a fost casată în parte ca urmare a inexistenței suportului legal la emiterea soluției în pricina civilă la cererea

lichidatorului SRL „T” către p.j., F.C. A.M., ș. a. privind constatarea actelor juridice de înstrăinare a bunurilor societății debitoare.

Astfel, instanța de insolvență a admis acțiunea în parte. CSJ a reținut temei de casare în parte a hotărârii CA Bălți ce ține de nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare, nefiind demonstrată reaua-credință a cumpărătorului la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, prin urmare acesta fiind considerat cumpărător de bună credință.

IV. Concluzii.

Prin analiza deciziilor emise de către Curtea Supremă de Justiție, constatăm faptul că, în insolvență cauzele sunt examinate în conformitate cu prevederile Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, cât și a prevederilor Codului de Procedură Civilă.

Accentuăm faptul că procedura insolvenței stabilită prin Legea insolvenței este excesiv de greoaie și anevoasă (ca și legea în sine, de fapt). Pentru comparație, în Franța, legea cu privire la insolvență din 1985 a abolit adunarea creditorilor, acordând reprezentantului creditorilor, mandatar al justiției desemnat de tribunal, puterea de a acționa în numele și în interesul creditorilor. Profesia de mandatar este incompatibilă cu orice altă profesie. Mandatarul este singurul abilitat să acționeze atât în interesul colectiv al creditorilor, cât și în interesul individual al fiecărui creditor.

Comparativ cu procedura insolvenței din Republica Moldova, în Franța procedura respectivă se dovedește a fi mai simplă și mai rapidă. *În primul rând*, cheltuielile legate de insolvență sunt mai reduse, ceea ce înseamnă că debitorul insolvent are posibilitatea de a economisi mai mulți bani pentru a plăti datoriile față de creditorii. *În al doilea rând*, se câștigă timp.

Mecanismul actual instituit prin Legea insolvenței necesită o perioadă lungă de timp, fapt ce dezavantajează atât creditorii, care nu-și pot recupera imediat creanțele, cât și debitorul insolvent, a cărui activitate pe această durată este sistată în cele mai multe cazuri. Deseori, în practică, anume instituirea și organizarea adunării creditorilor și a comitetului creditorilor creează cele mai multe dificultăți, fapt care generează, în cele din urmă, risipă de timp și de bani.

Menționăm și faptul că Legea insolvenței nr.149/2012 nu prevede un quantum al creanței de la care creditorul să fie în drept a înainta cerere introductivă. Ca exemplu, în Federația Rusă creditorul poate înainta cerere introductivă împotriva debitorului-persoană juridică numai dacă mărimea creanței depășește suma de 100.000 ruble (40.000 lei), iar în privința debitorului-persoană fizică – 10.000 ruble (4.000 lei). O situație similară există și în legislația altor state, precum Portugalia, Elveția, Belgia etc.

Fixarea în Legea insolvenței a unui plafon minim al creanțelor necesar pentru declararea procedurii de insolvență va contribui la reducerea numărului de cazuri în judecată, dar și la mobilizarea întreprinzătorilor individuali de a găsi soluții de alternativă pentru redresarea situației financiare și evitarea procedurii de insolvență.

Având în vedere cele expuse și reieșind din totalurile analizei datelor statistice privind examinarea cauzelor privind insolvabilitatea, precum și analiza calității examinării cauzelor în perioada respectivă de către Curtea Supremă de Justiție,

Se propune:

1. a aduce la cunoștină nota informativă judecătorilor spre monitorizarea situațiilor existente în cadrul ședinței operative a Colegiului Civil al Curții de Apel Bălți.
2. A lua act de încălcările depistate și neadmiterea acestora pe viitor.

*Coordonator, judecător
al Colegiului Civil
al Curții de Apel Bălți*

Natalia Chircu

*Executat: Șef Direcție Sistematizare,
Generalizare și Relații cu Publicul
Tatiana Țurcanu*